

Infekce močových cest u dětí: praktický přístup

Pediatrická klinika

Praha – Motol

Karel Vondrák

Infekce močových cest (IMC)

- ◆ 2. nejčastější infekce v dětství
- ◆ Incidence: 1 – 2 % všech chlapců
3 – 8 % všech dívek

Rozdíly v závislosti na věku:

- **novorozenci**: 2-3x vyšší incidence u chlapců
- **kojenci**: 2-3x vyšší incidence u dívek
- **> 2 roky**: 10x vyšší incidence u dívek

Infekce močových cest

SIGNIFIKANTNÍ BAKTERIURIE

základní atribut IMC

signifikantní bakteriurie — kultivace moči

!odběr moči na kultivaci před první (jednou) dávkou ATB!

významnost bakteriurie závislá na technice odběru močového vzorku

	signifikantní (CFU/ml)
střední proud moči	$\geq 10^5$
katetrizace	$\geq 10^4$
suprapubická pce	jakýko-li růst

(sběrný močový šáček – kojenci, pouze negativní kultivace je akceptovatelná)

signifikantní bakteriurie

70-80 % *Escherichia coli*

ostatní – méně frekventní, často u dětí s rekurentní nebo komplikovanou IMC (VUR, obstrukce, neurogení měchýř)

Klebsiella

Pseudomonas aeruginosa,

Enterobacter sp.

Enterococcus

IMC nomenklatura

■ Klinická diagnóza:

akutní

- 1) akutní **cystitis**
- 2) akutní **pyelonefritis (PN)**

chronická

- 1) chronická **cystitis**
- 2) chronická **pyelonefritis**

asymptomatická bakteriurie

Význam rozdělení – rozdílná léčba, sledování
a prognóza

Klinický význam IMC u dětí

- 5–10% dětí má chronické **jizvy ledvin** po IMC
- až 50 % dětí má **rekurentní** IMC
- **časná diagnóza** a **odpovídající léčba** může zlepšit **prognózu** onemocnění

20-30% CHSL je na podkladě chronických jizvení ledvin

renální jizva

PN jizva

Atrofie ledviny

IMC - klinická symptomatologie

horečka (akutní pyelonefritis)

symptomy typické pro IMC

(dysurie, polakisurie (cystitis)

sekundární enuréza - močová inkontinence (cystitis)

makro/mikro hematurie

bolesti v bedrech (akutní pyelonefritis)

u kojenců symptomy pyelonefritidy často

imitují gastrointestinální onemocnění (zvracení, bolesti břicha, průjem, ikterus)

Kdy vyšetřovat moč na kultivaci?

děti s typickými **příznaky IMC** (dysurie, polakisurie, sekundární enuréza, inkontinence, makrohematurie, bolesti zad)

děti s nejasnou horečkou

novorozence nebo kojence s **horečkou**
a **gastrointestinálními příznaky** (zvracení, břišní kolika, průjem, žloutenka)

IMC - laboratorní vyšetření

analýza moči (diagnostické proužky a *mikroskopicky*):

leukocyturie (= pyurie)

nitritový test

leukocytární esterázový test

doplňkové k močové kultivaci

(kvantitativní bakteriurii)!

2) Laboratorní:

krev:

- zvýšená FW >25 mm/h
- zvýšené CRP >25 mg/L
- leukocytóza s posunem doleva

3) Zobrazovací vyšetření:

ultrazvuk

- všechny děti s akutní PN (obstrukce., fokální nefritis)

- všechny děti s rekurentní cystitis

renální scintigrafie (DMSA scan)

-a) v akutní fázi: akutní zánět

-b) 4 - 6 měs. po akutní PN: chronické
jizvy renální tkáně

mikční cystografie (6 týdnů po akutní PN)

Dif. dg. IMC

	teplota	leukocyturie	signif. bakteriurie	FW, CRP, leukocytóza	renální funkce
akutní cystitis	norm. (subfebr.)	++	++	n.	n.
akutní pyelonefritis	febrile	++	++	↑	n. (↓)
chronická cystitis	n.	+/-	+	n.	n.
chronická pyelonefritis	n. (subfebr.)	+/-	+/-	n. (↑)	↓ (n.)

Dif. dg. IMC

Jodalova kriteriia akutní pyelonefritis
(všechna 3):

1. **horečka >38.5** (klinické)

2. **zvýšené markery zánětu** (labor.)

3. **leukocytóza** (labor.)

Léčba IMC u dětí

Cíle:

1. **sterilizace** moči

2. **prevence** vzniku chronických jizev
renální tkáně

Léčba IMC u dětí

I. Antibiotika

1. **Kdy** zahájit léčbu ATB?

1. **Kdy** zahájit léčbu ATB?

Ihned po odběru moči na kultivaci!

je-li klinické podezření na akutní pyelonefritis nečekat na výsledek kultivace!! (24-48 hodin) (odklad léčby zvyšuje riziko vzniku jizev ledviny!)

Léčba IMC u dětí

2. **Jaká** antibiotika ?

2. **Jaká** antibiotika ?

Empirický výběr (80% E.coli)

Cotrimoxazol, Nitrofurantoin,

Ampi+clavulanate, Amox,

Cefalosporiny

Aminoglykosidy (je-li předpoklad jiné bakterie)

Léčba IMC u dětí

3. Jaký způsob podání?

3. Jaký způsob podání?

a) akutní cystitis: p.o.

b) akutní pyelonefritis: zahájit i.v.
(i.m.)

Léčba IMC u dětí

4. Jak dlouho ?

4. Jak dlouho ?

a) akutní cystitis: 5-7 dní

b) akutní pyelonefritis: 10-14 dní

II. **Přídavná** léčba:

-zvýšený přívod tekutin (p.o., i.v.)

-antipyretika (Paracetamol, Ibuprofen)

-odstranění obstrukce močových cest

(obstrukce pyelo-ureterální junkce, urolitiáza,...)

Sledování dětí po IMC

- 1. **prevence** rekurence
- 2. identifikace **abnormalit močových cest** (anatomických a *funkčních*)
- 3. identifikace **jizev** ledvinné tkáně a jejich možných komplikací

- 1. prevence rekurence

- po první atace akutní pyelonefritis, rekurentní cystitis

Chemoprophylaxe

Cotrimoxazol

Nitrofurantoin, Ampi, Amox, Cef

do vyloučení močových abnormalit
(mikční cystografie)

- 2. identifikace *anatomických* abnormalit močových cest:

Mikční cystografie

- každé *malé* dítě po první atace akutní PN
- rekurentní cystitis
- vesiko-ureterální reflux (VUR)
podezřelý z UZ vyšetření

IVUG, dynamická scintigrafie ledvin (MAG3)

- susp. obstrukční uropatie (pyelo-ureterální, ...)

- 2. identifikace *funkčních* abnormalit močových cest:

anamnéza

-enuréza, inkontinence

-polakisurie, habituální retence moči

-obstipace, enkopréza

mikční protokol

UZ močového měchýře (reziduální moč, šíře stěny
močového měchýře)

urodynamické vyšetření u „vybraných“ dětí

Sledování dětí po IMC

- 3. identifikace **jizvení ledvin** a jejich možných komplikací

Renální (DMSA) scan

-renální jizvení

Ultrazvuk ledvin

-růst ledvin (velké jizvy)

Diagnostický algoritmus u dětí s IMC

Akutní pyelonefritis

↓
Ultrazvuk ledvin (v průběhu 1-2 dnů)

dilatace

↓
**IVUG,
scintigrafie**

↓
Mikční cystourethrografie (po 6 týdnech)

VUR

↓
Renální scan (DMSA) po 6 měsících

jizvy
ledvin

Vesiko-ureterální reflux (VUR)

1. Nomenklatura

2. Definice, klasifikace

3. Prevalence

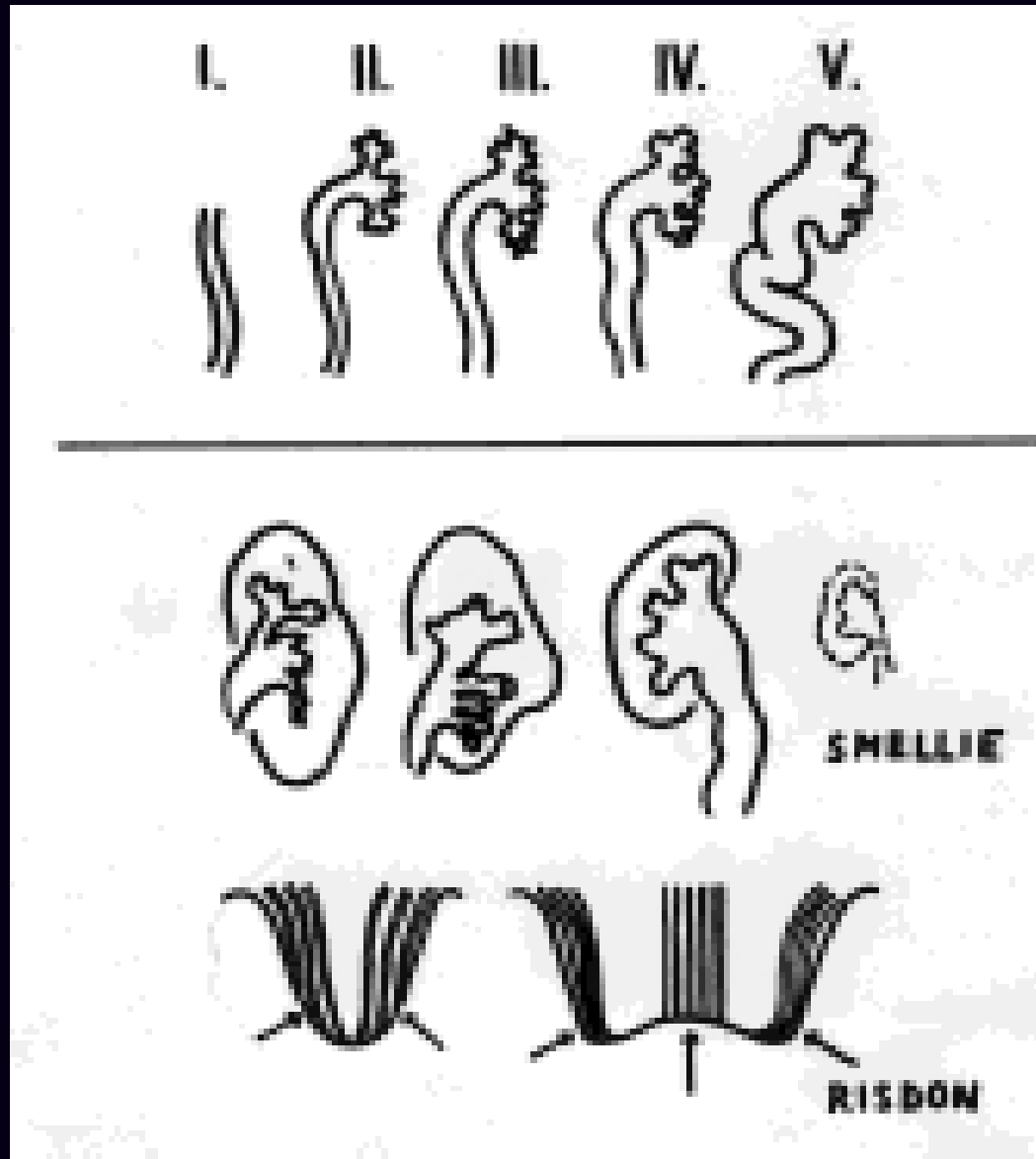
4. Diagnostika

5. Léčba

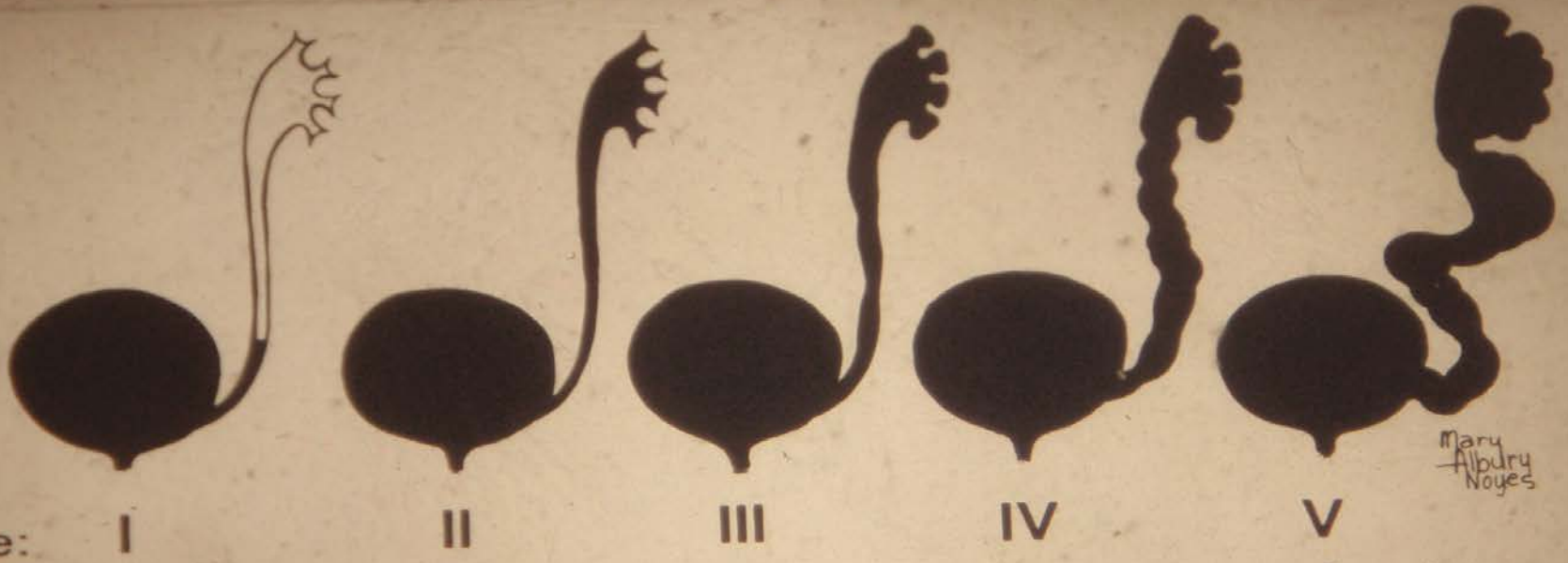
6. Prognóza

Stupně VUR a renálního jizvení

Stupně VUR

Grade: I II III IV V

Figure 17-28. Grading of vesicoureteral reflux. Grade I: reflux into a nondilated distal ureter. Grade II: reflux into the upper collecting system without dilatation. Grade III: reflux into dilated ureter and/or blunting of calyceal fornices. Grade IV: reflux into a grossly dilated ureter. Grade V: massive reflux, with ureteral dilatation and tortuosity and effacement of the calyceal details.

Prevalence VUR v populaci

- vysoká prevalence všech VUR: cca 0.5% i více?
- muži > ženy, vliv věku (pod 2 roky > nad 2 roky), vliv rasy (bílá > černá)
- až 40% dětí s 1. atakou IMC

VUR – děti s rizikem

Děti s jinou další anomálií močových cest nebo funkční poruchou

Cca 25% dětí chronickou ledvinnou nedostatečností

U cca 16-25% dětí s náhradou fce ledvin (RRT) byl VUR
v příčinné souvislosti (Ardissino et al.)

Klasifikace podle etiopatogeneze

■ 1. Primární, idiopathický VUR

- sporadický izolovaný

- familiární izolovaný

2. Sekundární: VUR spojený s anomálií močových cest (typicky ren et ureter duplex, megauretery, paraureterální divertikl, ureterokéla)

VUR - Genetika

- u 20-50% sourozenců pacientů s VUR!
- přítomen u 80% identických dvojčat a u 35% non-identických dvojčat
- dominantní dědičnost

9653141190

14-03-1996

FN Motol KZM pediatric

FLUOROSPOT

MUZ

27-06-2006

9:35:52 AM

kV: 63
mAs: 21.6
D: 100

H: 0 %
F: 50 %
C: 764
B: 517

Jak a kdy léčit VUR?

1. bez léčby

2. konzervativní léčba: - antibiotická léčba a profylaxe, čistá kateterizace, antihypertenzní léčba u refluxové nefropatie

3. chirurgická: otevřená, endoskopická, chirurgické řešení jiných anomálií močových cest

Prognóza

- Závislá na stupni VUR a stupni renálního jizvení
- asi 80% dětí se stupněm I a II VUR vyrostou“ z problému (spontánní úprava). Ureter se prodlužuje, mění se úhel vstupu do stěny močového měchýře. ”

Prognóza

- Refluxová nefropatie – rizikový faktor pro:
  - ↗ hypertenzi
  - ↗ proteinurii
  - ↗ chronickou renální insuficienci (oboustranný)

Léčba dětí s refluxovou nefropatií

rizikový faktor → **pravidelné kontroly**

hypertenze

-krevní tlak

proteinurie

-odpad B do moči

chr.renální insuficience **-renální funkce**

(kreatininová clearance)

Dinkelův graf

